

Studietur til Prag 20.04-23.04 2018

Fredag den 20.04.18

Vi stod på toget tidligt om morgenen og havde god tid til at betragte foråret udvikle sig time for time langs med jernbanen hele vejen til Prag. Specielt det sidste stykke langs Moldau over grænsen til Tjekkiet lignede landskabsmalerier, og tog sig specielt godt ud fra spisevognen med en kop the eller et glas vin i hånden.

I Prag blev vi modtaget af vores vært Hana Tonzarova og hjulpet videre til hotellet. Her blev vi budt velkommen og spiste aftensmad sammen med to hussittiske ungdomspræster. For nogle var det afslutningen på en lang dag, mens andre fortsatte til en kort andagt i den nærliggende Kirche St. Wenzl. Kirken havde et smukt kirkerum med kolumbarium og et imponerende krucifiks i træ. Derefter blev vi tilbudt et kvarters gåtur langs Moldau, som dog udviklede sig undervejs og blev til en times travetur på ikke så få kilometer.

Lørdag den 21.04.18

I sommertøj og højt humør skulle vi efter morgenmaden sammen med Hana gå rundt i Prag på sporet af Jan Hus. Hun fortalte levende om, hvordan de tysk-romerske regenter kejser Karl 4., efterfulgt af kong Wenzel 4. og senere kong Sigismund skabte de politiske forhold, der både muliggjorde og afsluttede Jan Hus' virke i Prag.

Selv blev Jan Hus født i en lille by i Bøhmen 1369, men kom til Prag og studerede teologi på Karlsuniversitetet. Det var på det tidspunkt det eneste universitet i Europa, der var frigjort fra pavens indflydelse. Derfor kunne de studerende her frit diskutere de reformatoriske tanker, der kom fra englænderen John Wycliffe.

Jan Hus' opvækst på landet kombineret med skoling i Prag har formentlig givet ham et godt udgangspunkt for at forkynde bredt. Samtidigt prædikede han mod sædvane på tjekkisk og ikke på latin. Han tog politiske emner op og talte gerne om samfundets uretfærdigheder. I Bethlehems kapellet prædikede Jan Hus for op mod 3000 tilhørere ad gangen. Der kom folk fra alle samfundslag for at høre ham. Og dem, der bare kom for at hente vand i kappellets brønd, blev ofte hængende. Her blev den akademiske debat om reformation til en folkelig bevægelse.

De politiske vinde vendte, og Jan Hus blev bandlyst af den katolske kirke. Da det ikke stoppede hans kritik, kom der i 1412 et paveligt interdikt, der forbød alle kirkelige handlinger i Bøhmen, og Jan Hus måtte flygte. I 1414 blev han indkaldt til kirkekoncilet i Konstanz med løfte om frit lejde, men blev alligevel taget til fange, dømt som kætter og brændt på bålet i 1415. De reformatoriske frø var dog sået, og hele det bøhmiske samfund fra almue til adel blev protestantisk og var det i 200 år, indtil den katolske modreformation sammen med den habsburgske kejser knuste den protestantiske bøhmiske adel i slaget ved Hvidbjerg i 1620.

Vores gåtur i Prag førte os til Bethlehems kapellet. Her forklarer væggenes malerier og tekster hjørnestenene i Jan Hus' lære. De blev efter hans død blev udråbt fra Karlsuniversitetet som de 4 Prag artikler og kræver evangeliets frie forkyndelse, gejstlighedens afkald på verdslig magt, streng kirketugt og ikke mindst nadver for hele menigheden med både brød og vin. Derfor er hussitternes kendetegn også i dag kalken og oblaten.

På væggene i kapellet er desuden salmetekster med noder, for også hos hussitterne er salmesangen central. Desuden afslørede scene, flygel og det moderne lys- og lydudstyr i kapellet, at det bliver brugt til sang og musik. Hana sang nogle af væggenes salmer for os med sin imponerende stemme. Da jeg ved en senere lejlighed kommenterede den, viste det sig ikke overraskende, at hun ikke bare kan synge, men også har sit eget kor.

I et par lokaler oven på kapellet var en udstilling som supplerede Hannahs beretninger, men sulten var efterhånden begyndt at melde sig, og det forlød at "the eagle has landed". Så vi begav os til den lokale kantine og fik syn for sagen, da Marianne Christiansen ankom lidt efter og spiste frokost sammen med os.

Eftermiddagen var henlagt til Tabor. Det kan synes overflødigt at forlade et forårsklædt Prag, men netop her i Tabor forsøgte man efter Jan Hus' død at etablere et samfund efter hans socialreligiøse ideer. Derfor findes her et museum i det, der tidligere fungerede som det hussittiske samfunds rådhus. Sjovt nok har det kommunistiske styre også favnet denne del af historien om end med et andet fokus end det religiøse.

Rundvisningen startede med en film, der var godt skruet sammen som en dialog illustreret af billeder. Og her blev tilføjet endnu en brik til hussitternes og reformationens historie, nemlig krisen i den katolske kirke i slutningen af 1300-tallet. Den resulterede i ikke mindre end 3 paver, en i Rom, en anden i Avignon og en tredje i Pisa, meget sigende illustreret i filmen af tre sole, der står op over verden. Det må nødvendigvis have virket forvirrende på menigheder og gejstlige samt stillet spørgsmålstejn ved den katolske kirke.

Da museumsbesøget var ved at være til ende, fik Leif Arffmann travlt i museumsbutikken. Han ville finde en gave til brødre menigheden i Christiansfeld, der er relateret til hussitterne. Efter slaget i 1620 flygtede De Bøhmiske Brødrers Evangeliske Kirke ud af Tjekkiet og fik husly af en lokal greve i Sachsen. På grevens jorde grundlagde de byen Herrnhut og tog navneforandring til Den Herrnhutiske Brødre menighed. Deres internationale mission og royale forbindelser bragte dem til Danmark, hvor de i 1773 grundlagde Christiansfeld.

Efter museet var der kaffepause på torvet, inden vi tog bussen tilbage til Prag. Her ventede aftensmaden på endnu en behagelig restaurant, endda med kvalitetsmærket "pivnice". Ingen anede, hvad det betød, men Marianne Christiansen fik det til at lyde meget positivt. Det bøhmiske køkken kendetegnes af gedigen kost med kød, sovs og skiveskåret bøhmisk knødel, og de var aldrig nærige med portionerne, så der var tanket op til spadsereturen hjem til hotellet.

Søndag den 22.04.18

Søndag var der gudstjeneste i den imponerende Nikolaus Kirche, der ligger i centrum af Prag. Den hussittiske biskop David Tonzar stod for liturgien sammen med sine hjælpere, og Marianne Christiansen holdt prædiken på tysk, som efterfølgende blev oversat til tjekkisk af Hannah. For at fuldende det internationale islæt blev musikken leveret på engelsk af et norsk kor. Og som ekstra bonus var vi vidne til, at to unge blev konfirmeret. Kirken var vant til gæster, for før gudstjenesten uddeltes små hæfter, der på engelsk eller tysk guidede os gennem liturgien.

Det var en rigtig fin gudstjeneste, som huskede os på, at vi lever i en verden, hvor alle ikke er ens. En af bønnerne lød: "Let us pray for peace among all nations, for ecumenical work among all churches and for all people of good will, for peace, righteousness and concord in our nation and for the unity of all people". Måske et tegn på en lille kirke i et sekulært samfund, men en bøn vi alle trænger til at høre.

Den tjekkiske hussittiske kirke blev grundlagt i 1920 kort efter etableringen af den Tjekkiske Republik. Den blev startet af katolske præster, som ønskede at reformere kirken, og blev hurtigt den næststørste kirke i

landet. Den hussitiske kirkes liturgi er skabt af teolog Farel Farský, hvor troen på Jesu Kristi åndelige tilstedeværelse, ikke mindst under nadveren, er helt central. Gennem gudstjenesten suppleres læsninger fra Bibelen og bønner med sungne passager, der veksler mellem præst og menighed.

Efter gudstjenesten mødtes vi med biskop David Tonzar i kirkens eneste opvarmede rum. Selv med 25 grader udenfor, var der god brug for de opvarmede sæder under gudstjenesten, og den varme the og kaffe til mødet blev modtaget med glæde. Det samme blev de mange fine gaver bestående af billeder af Jan Hus, hæfter om kirken, klassisk musik indspillet i kirken og postkort.

Biskoppen fortalte om en kirke med et faldende medlemstal i en stat, der insisterer på sekularisering. Først for nylig er medlemstallet begyndt at stige en lille smule, men udfordringer venter forude, for statsstøtten er under udfasning og ophører helt i 2030. Med lidt træthed i stemmen konstaterede David Tonzar, at han nu ikke længere kun er biskop, men også manager for kirken, idet man arbejder på at placere dens midler i aktiviteter, der kan generere overskud til den fortsatte drift. Det lave medlemstal til trods kunne han også fortælle om og vise tegninger af en ny kirke under opførelse, og vi besluttede at lave en indsamling til dette projekt ved aftensmaden.

Nu var det imidlertid blevet frokost, så vi begav os alle mod restauranten. Mod sædvane skulle vi denne gang ikke spise i en kælder, men op på første sal, og her var det vores tur til at give gaver. Leif Arffmann havde anskaffet guidebøger på tjekkisk om Danmark, og de blev overrakt til biskoppen og Hana samt til medværten Veronica. Her blev planerne for eftermiddagen desuden omstødt, da alle foretrak et par timers frihed fremfor slottet.

Vi mødtes igen til aftensmaden, hvorefter programmet stod på operaen Tryllefløjten i Stænderteatret. Forsamlingen havde tydeligvis opgraderet garderoben, og var nu klar ikke bare til mad, men også til kultur. Stænderteatret og Tryllefløjten var en stor oplevelse, der kombinerede tradition og fornyelse i musik, teater og scenografi. Ikke et øjeblik kedede vi os, for der var altid gang i mere end en ting på scenen. Bagefter blev der på spadsereturen hjem gennem Prag tid til at udveksle oplevelser og meninger, inden vi rundede aftenen af med en tjekkisk pils eller glas vin.

Mandag den 23.04.18

På mærkværdigste vis må det konstateres, at der er længere til Prag, end der er hjem fra Prag. Og det til trods for at foråret forsvandt for hver kilometer. Det skyldtes nok det gode selskab. Undervejs på studieturens mange traveture og middage blev dannet nye relationer, og det fik tiden til at flyve af sted. På et øjeblik forsvandt Moldaus bredder! Hovsa det var vist Berlin! Hamburg var kun et kort skift, og først da vi nåede Danmark, ramte toget DSB tempo.

Studieturen til Prag var godt arrangeret og meget vellykket, så jeg tøver ikke med at tildele den det tjekkiske kvalitetsstempel: Pivnice!

Skrevet af en af studieturens deltagere: Hanne Refshammer McCollin, Kolding

Litteratur

På sporet af den første reformator, artikel i Kristeligt Dagblad 13.12.05

<https://www.kristeligt-dagblad.dk/kirke-tro/p%C3%A5-sporet-af-den-f%C3%B8rste-reformator>

Brødremenighedens hjemmeside, <http://xn--brdremenigheden-6tb.dk/>

The liturgy and the Czechoslovak Hussite Church, udleveret i kirken før søndagens gudstjeneste